

Beslissing

Klachtnummer: 21-019

Klachtdatum: 1 juli 2021

Klager: klager

Betreft: 1. Medicatie
2. Overplaatsing
3. Onderzoek tijdens separeren
4. Separeren en het ontbreken van informatie daarover

Verweerders: psychiater (verweerder 1)
arts in opleiding tot psychiater (verweerder 2)

Verloop van de behandeling van de klachten

De Regionale Klachtencommissie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) Drenthe (de klachtencommissie) behandelt de klachten die klager op 1 juli 2021 heeft ingediend. Er wordt geklaagd over het toedienen van medicatie via een depot (klacht 1), overplaatsing van de ene zorginstelling naar de andere zorginstelling (klacht 2), het niet doen van onderzoek tijdens het separeren (klacht 3) en het ten onrechte separeren en niet informeren van de mentor hierover (klacht 4).

Verweerders hebben op 12 juli 2021 een verweerschrift bij de klachtencommissie ingediend. De patiëntenvertrouwenspersoon (pvp) van klager, heeft op 13 juli 2021 aan de klachtencommissie een schriftelijke toelichting gestuurd.

Op 13 juli 2021 heeft de klachtencommissie een hoorzitting gehouden via Videobutler.

Aanwezig waren:

- Klager en zijn pvp
- Verweerders
- Sociotherapeut, als begeleiding

En van de klachtencommissie:

- De heer mr. H. Dontje, voorzitter
- Mevrouw H. van de Pol, psychiater n.p.
- Mevrouw R. Gros, klinisch psycholoog/psychotherapeut

Voor de verslaglegging was aanwezig mevrouw N.O.M. Woestenburg, waarnemend secretaris.

De voorzitter en de secretaris van de klachtencommissie hebben voor de zitting met toestemming van klager het behandeldossier ingezien. Hun bevindingen zijn met de andere leden van de klachtencommissie gedeeld.

Ontvankelijkheid en bevoegdheid

Klager is sinds 21 mei 2021 bij de zorgaanbieder opgenomen. Hij heeft op 8 oktober 2020 van de Rechtbank Noord-Nederland een zorgmachtiging opgelegd gekregen voor twaalf maanden.

De klachtencommissie kan klacht 1, 3 en 4 behandelen op basis van artikel 10.3 van de Wvvgz en het Klachtenreglement klachten Wvvgz van de Regionale Klachtencommissie (hierna: Klachtenreglement).

De klachtencommissie is niet bevoegd om klacht 2 te behandelen. De beslissing tot overplaatsing is genomen door de andere zorginstelling en deze instelling valt volgens artikel 1 van het Klachtenreglement niet onder deze klachtenregeling.

Toelichting van klager

Medicatie

Klager geeft aan dat de vorige zorginstelling hem heeft overgeplaatst naar de huidige zorginstelling, omdat hij psychotisch is en medicatie nodig heeft. Hij is het hier niet mee eens; hij vindt zichzelf niet psychotisch en heeft geen medicatie nodig. Verder kloppen de feiten volgens hem niet; er is niet met hem gesproken over medicatie, hij is niet agressief geweest tijdens zijn verblijf bij de vorige zorginstelling en er zijn niet vijf aangiftes tegen hem gedaan. Dat hij is overgeplaatst, is volgens hem op niets gebaseerd. Klager heeft begrepen dat hij voor een second opinion en observatie naar de huidige zorginstelling zou gaan, maar hij zit hier nu al langer en nu gaat het ook ineens over medicatie. Plotseling is besloten om 1000mg quetiapine te verlagen naar 200mg. Deze overstap ging veel te snel, waardoor psychotisch gedrag werd getriggerd. Daarvoor is hij twee keer naar isolatie gegaan.

Klager vertelt dat als hij geen medicatie gebruikt, hij meer positieve emoties heeft en positieve hormonen aanmaakt zoals endorfine en dopamine. Klager is bang dat als hij olanzapine neemt, hij over een paar weken geen emoties meer heeft. Hij heeft PTSS en dat is in combinatie met zijn emoties moeilijk voor hem. Hij heeft veel traumabehandelingen gehad. Daarnaast is hij vroeger veel met justitie in aanraking gekomen, maar nu al een tijdje niet meer. Hij begrijpt niet waarom hij nu gedwongen is opgenomen; hij is al drie keer uitbehandeld. Hij wil graag eigen bewoning en ambulante behandeling eens per week.

Onderzoek tijdens separeren

Klager geeft aan dat hij twee keer is gesepareerd. De verpleging zag aanleiding voor deze separatie, vanwege psychotische gedragingen. De tweede keer is hij vrijwillig meegegaan, hij voelde zich onrustig en had geen zin in gedoe. Klager dacht dat het om twee dagen zou gaan, maar uiteindelijk heeft hij vijf dagen gezeten.

Tijdens de separatie heeft klager papieren gekregen. Op één van deze papieren stond dat ook een wilsbekwaamheidsonderzoek heeft plaatsgevonden; van dat onderzoek herinnert hij zich niets. Hij begrijpt niet waarom hij een brief met een resultaat van een onderzoek krijgt, terwijl hij alleen gesepareerd is.

Daarnaast noemt klager dat hij tijdens de isolatie geen ruimte kreeg voor een geprivilegieerd gesprek; er waren altijd verpleegkundigen bij. Ook kreeg hij cisordinol, terwijl hij niet schizofreen is.

Klacht 4: separeren en ontbreken van informatie daarover

In de brief die klager heeft ontvangen over de separatie, staat dat contact is opgenomen met zijn vertegenwoordiger, maar volgens klager is dat niet waar. Klager heeft van zijn mentor gehoord, dat hij niet is geïnformeerd en hier ontevreden over is. Daarnaast vindt klager de brief die hij heeft ontvangen verwarrend; op verschillende plekken staat nog 'klik hier voor toelichting'.

De pvp vult aan dat de aanzegbrief onduidelijk is. Er zijn verschillende vormen van verplichte zorg zijn aangezegd zonder motivering. Hij geeft aan dat niet de bedoeling is dat preventief alle verplichte zorg wordt aangezegd. Ook is geen datum ingevuld op de brief.

Toelichting van verweerder(s)

Medicatie

Verweerder 2 geeft aan dat klager is aangemeld bij deze kliniek door de vorige zorginstelling vanwege het inzetten op medicatie. Bij de vorige zorginstelling kon dit vanwege het beveiligingsniveau niet gerealiseerd worden. De verwijzing voor medicatie is niet direct overgenomen, maar verweerder wilde eerst zelf tot het oordeel komen dat medicatie noodzakelijk is. Met klager is wel direct gesproken over het afbouwen van quetiapine. De snelheid van afbouwen is overlegd met de ziekenhuisapotheker. Vervolgens is gekeken hoe klager zich zou gedragen en zijn diagnostische tests uitgevoerd om te kijken of een psychotische reactie zou volgen. Zes dagen na de start van het afbouwen ging het verkeerd; in de ochtend deed klager al achterdochtige uitspraken en bleek hij waanideeën te hebben, in de avond vond escalatie plaats op de afdeling waardoor verblijf op de afdeling niet mogelijk was. Klager was zo psychotisch en angstig dat verblijf op de afdeling niet verantwoord was.

Verweerders zijn overtuigd van de psychotische stoornis en ook dat medicatie nodig is. De psychose leidde tot een ernstig gevaar op de afdeling waardoor het noodzakelijk was om medicatie te starten. Door een collega is tijdens de weekenddienst op 9 juni 2021 een aanzegging verplichte zorg gedaan.

In reactie op vragen van de klachtencommissie over het format van de aanzegbrief en het verschil in de toelichting van de brieven van 9 juni 2021 en 17 juni 2021 geeft verweerder uitleg. De huidige zorginstelling werkt met een format voor verplichte zorg. De vormen van verplichte zorg zijn omschreven en kunnen worden aangevinkt door middel van ja/nee. Het format is bedoeld om het aanzeggen van verplichte zorg te versimpelen, maar de motivatie zou hetzelfde moeten zijn als wanneer een gewone brief wordt geschreven. Verweerder benadrukt dat aanzegbrieven de volle aandacht hebben van de geneesheer-directeur, maar dat het kan voorkomen dat twee behandelaren een andere manier van motiveren hanteren. Het verschil in motivering van de twee brieven kan daarnaast worden verklaard doordat het om twee verschillende momenten gaat waarop verplichte zorg is aangezegd. Klager is op 8 en 9 juni 2021 uitgebreid onderzocht door een collega, die een fluïde psychotisch beeld met forse agressie beschrijft. Ook kan het verschil mogelijk worden verklaard doordat één van de brieven om één uur 's nachts is geschreven; dan ben je wellicht wat korter van stof dan overdag.

Op de vraag van de klachtencommissie of ook clozapine kan worden gegeven aan klager, geeft verweerder 2 aan dat dat een mogelijkheid is, maar dat klager niet betrouwbaar is in de inname. Daarom is gekozen voor olanzapine; dat wordt ook oraal gegeven (30mg), maar als klager weigert kan het worden verlaagd naar 20mg in de vorm van twee injecties.

Verweerder 2 ziet een duidelijke toename van psychotische symptomen zonder medicatie. De verhoging naar 30mg heeft plaatsgevonden omdat er ook met medicatie nog psychotische wanen waren. Het agressieve en paranoïde beeld is wel al weg. De bijwerkingen die klager beschrijft herkent verweerder als mogelijke bijwerkingen van een antipsychoticum. Er is echter geen alternatief op dit moment; om gevaar voor de afdeling te voorkomen is medicatie op dit moment de aangewezen oplossing.

Klager heeft volgens verweerder 2 weinig ziektebesef. Dat zorgt ervoor dat hij de ene dag psychotische uitingen kan hebben, die hij zich de volgende dag niet meer kan herinneren. Dat maakt de behandeling soms lastig.

Onderzoek tijdens separeren

Verweerder benoemt dat met onderzoek tijdens het separeren wordt bedoeld dat een anamnese (vraaggesprek) plaatsvindt. In dat gesprek wordt gekeken hoe klager spreekt en denkt, zodat een oordeel kan worden gegeven over psychotische gedragingen en wilsonbekwaamheid. Mogelijk dat klager bij 'onderzoek' aan lichamelijk onderzoek denkt, maar dat vindt alleen plaats als het medisch noodzakelijk is en het onderzoek veilig kan plaatsvinden. De arts schat tijdens het gesprek in of het nodig is een somatisch arts in te schakelen. Bij klager was dat niet nodig. Wel is volgens het protocol bloeddruk, pols en temperatuur gemeten.

Separeren en verstrekken informatie

De informatievoorziening aan klager heeft plaatsgevonden via de artikel 8:9 brieven van 9 juni 2021 en 17 juni 2021. De correspondentie verloopt via de geneesheer-directeur. Iedereen die de brief moest krijgen, heeft de brief gehad. Verweerder 1 geeft aan dat ook de mentor op de hoogte is gesteld. Ook heeft op verzoek van klager een gesprek met een psychiater plaatsgevonden. Verweerder 2 geeft aan dat klager ook gevraagd heeft om een second opinion, dat gesprek vindt morgen plaats met andere psychiater.

Beoordeling van de klacht

Op basis van het klachtdossier, de inzage in het behandeldossier en wat op de zitting is besproken, overweegt de klachtencommissie als volgt.

Ten aanzien van de beslissing tot het verlenen van verplichte zorg

Klacht 1 en 4 gaan over de beslissing van 9 juni 2021 tot het verlenen van verplichte zorg. Klager kan zich niet vinden in het toedienen van medicatie en het insluiten..

Verplichte zorg betreft zorg die ondanks verzet kan worden verleend op grond van een zorgmachtiging (artikel 3:1 Wvvgz). De zorgmachtiging van 8 oktober 2020 die een looptijd van een jaar kent is verleend om ernstig nadeel af te wenden en de geestelijke gezondheid van klager te stabiliseren. Als verplichte zorgvormen noemt de zorgmachtiging onder andere het toedienen van medicatie, opnemen in een accommodatie, insluiten en het uitoefenen van toezicht. Daarmee zijn alle vormen van verplichte zorg die zijn aangezegd in de brief van 9 juni 2021 in overeenstemming met deze zorgmachtiging.

Op het moment dat verplichte zorg moet worden ingezet, wordt een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg genomen op grond van artikel 8:9 van de Wvvgz. Elke vorm van verplichte zorg moet worden aangezegd aan de patiënt op het moment dat hiertoe noodzaak bestaat (artikel 3:4 Wvvgz). Verder kan de verplichte zorg alleen worden verleend als onderbouwd is dat het te verwachten nadeel zonder verplichte zorg voortkomt uit de psychische stoornis, verplichte zorg het uiterste redmiddel is en voldaan wordt aan beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid (artikel 3:3 Wvvgz).

De klachtencommissie constateert dat de aanzegbrief van 9 juni 2021 een standaard format kent waarin verschillende onderdelen van de motivering kunnen worden ingevuld. Hoewel de klachtencommissie begrijpt dat het invullen van een format de administratieve lasten van de zorginstelling kan verminderen en het gebruiken van zo'n format ook toejucht, moet het informeren van de patiënt voorop staan. De artikel 8:9 Wvvgz brief heeft als doel om voor de patiënt te verduidelijken welke verplichte zorg wordt aangezegd, voor welke periode en waarom. De klachtencommissie overweegt dat een brief die wel de verplichte onderdelen van de wet bevat maar daarmee zo ingewikkeld wordt dat het voor de patiënt leidt tot onduidelijkheden in plaats van verheldering, zijn doel voorbij schiet. De klachtencommissie doet daarom de dringende aanbeveling aan de zorginstelling om bij het aanpassen én invullen van het format duidelijk voor ogen te houden dat het gaat om het informeren van de patiënt.

Medicatie

Aan klager is ten eerste het toedienen van medicatie aangezegd. In de aanzegbrief van 9 juni 2021 is onderbouwd dat klager paranoïde is, dat er gevaar voor agressie is en dat er bedreigingen naar andere patiënten zijn geuit. De klachtencommissie overweegt dat verweerder tijdens de hoorzitting heeft uitgelegd waarom de verlening van deze verplichte zorg nodig is. De inzage in het behandeldossier bevestigt het door verweerder geschetste toestandsbeeld. Naar het oordeel van de klachtencommissie is dan ook voldoende aannemelijk dat het verlenen van deze verplichte zorg aan klager nodig is om ernstig nadeel af te wenden.

Voorts acht de klachtencommissie het zorgvuldig dat verweerders na verwijzing door de vorige zorginstelling eerst zelf klager hebben geobserveerd voordat deze aanzegging is gedaan. De commissie begrijpt de beslissing van verweerders om over te gaan tot toediening van medicatie en vindt dat uit hetgeen op de hoorzitting naar voren is gebracht en uit het dossier blijkt dat er op dit moment geen andere, minder ingrijpende alternatieven zijn. Ook is voldoende aannemelijk dat het verlenen van deze verplichte zorg aan klager naar verwachting effectief is. De klachtencommissie zal dit klachtonderdeel dan ook **ongegrond** verklaren.

Onderzoek tijdens separeren

Deze klacht gaat over het onderzoek dat tijdens separeren heeft plaatsgevonden. Klager heeft in de aanzegbrief gelezen dat onderzoek heeft plaatsgevonden en dat hij wilsonbekwaam is bevonden, maar hij kan zich niet herinneren dat het onderzoek heeft plaatsgevonden. De klachtencommissie constateert dat klager en verweerder met het woord onderzoek allebei iets anders bedoelen, waardoor deze verwarring is ontstaan. Het onderzoek waarnaar wordt verwezen is de anamnese die plaatsvindt tijdens het verblijf. Daarmee wordt geen lichamelijk onderzoek bedoeld. De klachtencommissie constateert dat verweerders niet onzorgvuldig hebben gehandeld en daarom zal de klachtencommissie de klacht **ongegrond** verklaren.

Klacht 4 – separeren en het ontbreken van informatie daarover

Deze klacht gaat over het ontbreken van informatie tijdens de separatie en het niet informeren van de mentor van klager. Het separeren is in dezelfde brief van 9 juni 2021 aangezegd als de gedwongen medicatie. De klachtencommissie verwijst daarom naar de opmerkingen die onder 'medicatie' zijn gemaakt en zal de klacht **ongegrond** verklaren.

Beslissing

Klacht 1

De klachtencommissie verklaart de klacht over gedwongen medicatie **ongegrond**.

Klacht 2

De klachtencommissie is **niet bevoegd** om de klacht over overplaatsing te behandelen.

Klacht 3

De klachtencommissie verklaart de klacht over onderzoek tijdens de separatie **ongegrond**.

Klacht 4

De klachtencommissie verklaart de klacht over separatie en het ontbreken van informatie daarover **ongegrond**.

Tegen deze beslissing kunnen klager en verweerders binnen zes weken een verzoekschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland (artikel 10:7 van de Wvvgz).

Aanbeveling

De klachtencommissie doet de aanbeveling om het format voor verplichte zorg, dat gebruikt wordt om de patiënt verplichte zorg aan te zeggen, aan te passen. Voorop staat dat de brief als doel heeft om de patiënt te informeren over de noodzaak van de verplichte zorg (artikel 3:4 Wvvgz), de redenen waarom de zorg niet vrijwillig kan worden verleend en voldoet aan proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid (artikel 3:3 Wvvgz) en voldoende is gemotiveerd (artikel 8:9 Wvvgz). De huidige brief kan onder meer door de vaststaande onderdelen (alle zorgvormen staan erin vermeld, ook als dit niet wordt opgelegd) en juridisch taalgebruik leiden tot onduidelijkheid bij patiënten, terwijl juist beoogd wordt om patiënt goed te informeren.

De beslissing is genomen op 13 juli 2021 door de heer mr. H. Dontje, voorzitter, mevrouw H. van de Pol en mevrouw R. Gros, leden, in aanwezigheid van de waarnemend secretaris van de klachtencommissie, mevrouw N.O.M. Woestenburg.

Namens de voorzitter van de klachtencommissie, de heer mr. H. Dontje,

.....
W. Krol
Secretaris klachtencommissie

Deze definitieve beslissing is op 26 juli 2021 verstuurd aan klager, pvp, verweerders de directie en de geneesheer-directeur van de zorginstelling en de inspectie.